

8. Філософський словник / За ред. В. І. Шинкарука. К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. 800 с.

REFERENCES

1. Goncharenko, S. U., Kozlovs'ka, I. M. (1997). *Teoretychni osnovy dydaktychnoyi integraciyi*. [The theoretical basis of didactic integration]. Kiev.
2. Dzhulyk, O. (1997). *Realizaciya novykh pidhoduiv do profesijnoyi osvity shlyahom pobudovy integrovanykh speczkursiv*. [The implementation of new approaches to vocational education by building integrated courses]. Kiev.
3. Zyazyun, I. A. (2007). *Filosofiya pedagogichnoyi naukovoї metodologiyi*. [Philosophy of pedagogical scientific methodology]. Kiev.
4. Pasty'rs'ka, I. Ya. (2012). *Integraciya zmistu predmetiv pryrodnychogo i humanitarnogo cyklyv yak zagalnopedagogichna problema (kinecz XX-pochatok XXI stolittya)*. [Integration of content natural and humanities as general pedagogical problem (the end of the twentieth century and the beginning of XXI)] Uzhgorod.
5. Dubasenyuk, O. A. (2009). *Profesijna pedagogichna osvita : innovacijni tehnologiyi ta metodyky*. [Professional pedagogical education, innovative technologies and techniques]. Zhy'tomyr.
6. Tyunnykov, Yu. S. (2001). *Sushhestvennye pryznaky i pasportnye harakterystyky integratyvnogo processa. Integracyonnye processy v pedagogycheskoj teoryi y praktyke*. [Essential characteristics and

passport characteristics of the integrative process].

7. Batyshev, S. Ya. (1999). *Encyklopedyya professyonalnogo obrazovanyya*. [Encyclopedia of professional training]. Moscow.

8. Shynkaruk, V. I. (1986). *Filosofskyi slovnyk*. [Philosophical dictionary]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛІЛІК Ольга Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури, методика навчання української літератури в закладах середньої і вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LILIK Olha Oleksandrivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of Ukrainian language and literature, methodic of Ukrainian literature learning in secondary and higher education.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.

УДК 17.021.2:316.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-37-40

НЕЖИВА Ольга Миколаївна –

доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри сучасних європейських мов Київського національного торговельно-економічного університету

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4229-6754>

e-mail: nezhyva@gmail.com

SMART – ОСВІТА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ СЬОГОДЕННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Людина ХХІ століття асоціюється з масовою комп'ютеризацією та Інтернетом. Адже вона створила неймовірну кількість новітніх комп'ютерних технологій, що набагато полегшили її життя у світі. Усе більшого поширення здобули матеріальні та технічні цінності, які не обминули і навчальний процес. Звичайно, поява всесвітньої павутини внесла свої корективи щодо зміни концепції навчання. Так, з'явилася Smart-освіта у ХХІ столітті. Саме слово smart має англійське походження, що перекладається як розумний або технологічний. Проте, науковий керівник школи «Освіта в інформаційному суспільстві» Московського економіко-статистичного інституту (МЕСІ) В. П. Тихомиров пояснює даний термін як нову властивість, яка характеризує Інтернет-інтеграцію у даному

об'єкті двох і більше елементів, які раніше не поєднувалися [4]. Оскільки, термін smart – це абревіатура таких слів як Self-directed, Motivated, Adaptive, Resource-enriched, Technology, які перекладаються: самостійний, мотивований, адаптивний, збагачений ресурсами, технологічний.

Відтак, Smart-освіта – це навчальний процес у якому використовують технологічні інновації та Інтернет-ресурси. Адже це дає можливість слухачам здобути професійні компетенції на основі системного багатовимірного бачення і вивчення дисциплін, з урахуванням їх багатоаспектності і безперервного оновлення змісту [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність впровадження інноваційних технологій в освітній процес досліджували чимало вчених. Вихідні положення даної тематики ми можемо знайти

вже у працях класиків, таких як М. Хайдеггер «Запитання про техніку», К. Ясперс «Сучасна техніка», О. Шпенглер «Людина і техніка» та інших. Сьогодні вони набули подальшого розвитку в дослідженнях українських та зарубіжних учених. Про актуальність проблеми свідчать також велика кількість публікацій та досліджень з теми як вітчизняних, так і зарубіжних учених, серед яких В. Безрукова, І. Зверева, В. Краєвський, Н. Лошкарьова, Р. Мартинова, А. Петровський, Н. Тализіна, Ю. Тюнников, А. Усова, Г. Федорєць, D. Grace & A. Picard, J. Kirtland & P. Hoh, M. Matthews & J. Rainer, M. Shore & J. Shore та інші.

Мета статті полягає у здійсненні комплексного аналізу Smart-освіти та її основні принципи у навчальному процесі сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта стає доступнішою із розвитком таких технологій як: YouTube, хмарні технології, дистанційні форми навчання, Facebook, Twitter, блоги, Google тощо. Студенти можуть навчатися завдяки інтернету в будь-якій точці світу та в будь-який час. Крім того, вони мають можливість обрати галузь знань, у тому числі непрофесійну і зануритися в неї настільки, наскільки їм це буде цікаво. Безпосередньо, дуже важливим чинником є безкоштовність багатьох ресурсів. Проте, що розуміється під терміном SMART-освіта і наскільки сьогодні впроваджується вона в процес навчання студентів? Звичайно, SMART-освіта – це застосування в освітніх цілях смартфонів, планшетів, інтерактивних дошок – смартбордів, інших пристроїв із доступом до інтернету, а також різноманітних навчальних програм та додатків. Але важливішим є створення інтегрованого інтелектуального віртуального середовища для навчання з освітнім контентом, що розробляється, вдосконалюється всіма учасниками навчального процесу.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, створення та використання мультимедійних засобів переходить у віртуальну площину. Електронне навчання (e-learning) та мультимедіа-технології активізують пізнавальний процес, надають можливість візуалізації навчального матеріалу.

У своїй практиці на заняттях викладачі застосовують такі технології: спільна робота студентів, спільна робота студентів і викладачів над проектами із застосуванням мультимедійних презентацій та інше. Робота з формами Google дозволяє проводити не тільки опитування, а й розробляти тести. Крім

того, як під час аудиторних занять, так і в самостійній роботі удома студенти користуються електронними бібліотеками, що дозволяє мати спільний доступ до навчальних матеріалів. Нові можливості для наших студентів відкриваються при використанні дистанційних форм навчання.

Постійне оновлення навчального контенту, залучення студентів до його розробки робить процес навчання цікавим та сучасним.

Кожного з нас щодня оточують предмети «розумного дому», ми будемо «розумні міста», які повинні підлаштовуватися під потреби людей та робити наше життя кращим та комфортнішим, тож перехід до «розумної» – SMART освіти – це вимога часу, водночас умова і можливість розвитку суспільства.

Smart-освіта – це навчання на основі використання інтерактивного освітнього середовища. Метою Smart-освіти є забезпечення майбутніх фахівців необхідними навичками, для реалізації успішної професійної діяльності в умовах цифрового суспільства та розвиненої економіки. Вона надає можливість студентам навчатися використовуючи електронні навчально-методичні комплекси, що містять лекційний та лабораторно-практичний матеріал, матеріали для тестування, літературу для вивчення курсу, завдання для самостійної роботи, питання для підсумкового контролю, можливість переглядати роботи студентів, які опановували курс за попередні роки.

Концепцією Smart-освіти є створення інтелектуального середовища, безперервного розвитку компетентностей учасників освітнього процесу, включаючи заходи формального і неформального процесу навчання на основі новітніх технологій. Таким чином, Smart-освіта ставить нові завдання перед викладачами. Вони мають бути не лише фахівцями у своїй професійній сфері, але й володіти смарт-інноваціями в освітньо-науковій діяльності. Викладачі повинні мати максимальне різноманіття мультимедіа (аудіо, відео), здатність та вміння використовувати різноманітні технології для роботи зі студентами [1]. Smart-освіта розширює і оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати той матеріал, який викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію. Також Smart-освіта відкриває перед викладачами нові можливості: обмінюватись досвідом та ідеями, більше займатись науковою діяльністю, персоніфікувати курс навчання в залежності від його завдань і компетентності слухача, економити час. Викладач Smart-освіти – це

людина, яка представлена в мережі Інтернет через: презентацію курсів; консультування; перевірку завдань; проведення очних і заочних семінарів; відео- та веб-конференцій; відео-лекцій; дистанційне навчання; віртуалізацію наукових досліджень та ін. [2].

Таким чином, ключем до розуміння Smart-освіти є широка доступність знань. У результаті впровадження Smart-освіти студенти зможуть вільно отримувати необхідну інформацію, підвищиться рівень використання інноваційних технологій, що, в свою чергу, зможе максимально задовольнити зростаючі вимоги студентів, створити стійку мотивацію до отримання знань, вказати на важливість навчання та подальшого самонавчання для успішного майбутнього і кар'єрного зростання.

У межах Smart-освіти нових якостей набуває навчальна дисципліна, яка має одночасно забезпечувати як якість навчання так і мотивувати студента до вивчення, включаючи як мультимедійні фрагменти, так і зовнішні електронні ресурси. При цьому читання підручника має займати не більш як 20–30% часу [4]. Цим же вимогам має відповідати й Smart-підручник, що має бути розроблений на основі використання технологічних інновацій та Інтернет-ресурсів. До технологічних вимог створення smart-підручника належать використання хмарних технологій, розширенні можливості використання мультимедійних засобів, інтерактивність освітніх інструментів, автоматична фільтрація по рівню освоєння матеріалу (рейтинг знань), підписка на доступ та використання, групова робота співавторів та читачів в інтернет-просторі, створення контенту через особистий кабінет студента.

Таким чином, концепція Smart-освіти являє собою основну складову освіти майбутнього, тобто передбачається розширення часу, простору, методів навчання та навчальних матеріалів, які спрямовуються на наявність великої кількості джерел та, звичайно, на величезну різноманітність мультимедійних матеріалів таких як аудіо, відео, графіку і при цьому, які можна з легкістю підлаштовувати відповідно до вимог і рівнів слухачів. Все це означає, що відбувається перехід від освіти, яка сконцентрована на трьох навчальних діяннях, а саме на арифметиці, читанні, письмі, до освіти, що удосконалює такі сім вмінь (7 C's) у XXI столітті як:

- творчість та інновації (creativity and innovation);
- комунікацію (communication);
- міжкультурне взаєморозуміння (cross-cultural understanding);

- співпрацю та лідерство (collaboration and leadership);
- критичне мислення та розв'язання проблем (critical thinking and problem solving);
- грамотність у сфері ІКТ (ICT literacy);
- кар'єру та життєві навички (career and life skills).

Крім того, Smart-освіта для свого розвитку містить певні завдання, які передбачають розробку та впровадження електронних підручників; зміцнення освіти у сфері етики використання ІКТ для розв'язання пов'язаних з ІКТ соціальних проблем; створення підґрунтя для освітніх послуг; підвищення кваліфікації вчителів для того, щоб широко застосовувати Smart-освіту, тому що перехід до технологій Smart сформують і нові вимоги до педагогів, які повинні бути не тільки добре обізнаними у своїй професійній сфері, а й мати широкий світогляд і світосприйняття, при цьому працювати у суміжних сферах та використовувати різні технології для роботи із своїми вихованцями; створення онлайн-класів і електронної системи оцінювання знань; широке використання освітніх ресурсів для громадських цілей тощо.

Також, Smart-освіта вважається легко керованою, як із середини навчального закладу через гнучкість навчального процесу, так і ззовні, тобто постійно живиться зовнішніми джерелами [3]. Мова йде про те, що Smart-підходи передбачають давати не готові знання, а створювати умови, які будуть давати можливість учням набувати навички та особистий досвід.

Таким чином, за допомогою цих стратегій кожен слухач навчального закладу XXI століття може отримати ті базові та професійні знання, які йому потрібні у будь-який час та у будь-якому місці для подальшого свого використання у майбутньому і бути конкурентоспроможним у своїй сфері діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Smart-освіта надає нові можливості викладачам, фахівцям, студентам, а також всім, хто зацікавлений в отриманні знань. За допомогою інтерактивних технологій студент взаємодіє із програмною системою, обирає та аналізує ту інформацію, яка йому потрібна, що спонукає його до самостійної роботи.

Основними характеристиками такого навчання є наступні:

- студент навчається у зручний для себе час та у зручному місці;
- навчання може здійснюватися одночасно з професійною діяльністю або з навчанням за іншим напрямом;

– студент має можливість одержати освіту в навчальних закладах іноземних держав, не виїжджаючи із своєї країни та надавати освітні послуги іноземним громадянам та співвітчизникам, що проживають за кордоном;

– студент отримує необхідну інформацію незалежно від часу і місця знаходження;

– є можливість почати навчання з будь-яких питань у програмі залежно від рівня підготовки.

Окрім вищепереліченого забезпечується соціальна рівність: рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я та соціального статусу. Впровадження Smart-технологій в освіті призведе до переходу від старої системи репродуктивного надання знань до нової, креативної форми навчання із використанням інноваційних методів, та дозволить отримати необхідні знання та навички, які будуть необхідні студентів у майбутньому.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Bates T. National strategies for e-learning in post-secondary education and training / Bates Tony. UNESCO, 2001. 132 p.
2. Defining eLearning / Performance, Learning, Leadership, & Knowledge Site. URL: <http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/elearning/defin e.html> (date of access: 17.10.2020).
3. Levin M. How technologies will change education: the five main trends. URL: <http://www.forbes.ru/tehnobudushchee/82871-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-pyat-glavnyh-trendov> (date of access: 07. 01.2021).
4. Musienko O., and Zelinska O. Distance Learning in Higher Education: Models and Technologies, 2013 URL: www.confcontact.com/20110929/tn_musien.php. (date of access: 1.11.2020).

5. Nezhyva O. Features of formation of Ukrainian education policy. Future Human Image. K., 2016. Vol. 3 (6). pp. 178–189.

REFERENCES

1. Bates, T. (2001). *Natsional'ni stratehiyi elektronnoho navchannya v umovakh seredn'oyi osvity ta navchannya*. [National strategies for e-learning in post-secondary education and training].
2. *Vyznachennya elektronnoho navchannya / produktyvosti, navchannya, liderstva ta znan'*. [Defining eLearning / Performance, Learning, Leadership, & Knowledge Site].
3. Levin, M. *Yak tekhnolohiyi zminyat' osvitu: p'yat' osnovnykh tendentsiy*. [How technologies will change education: the five main trends].
4. Musienko, O., Zelinska O. (2013). *Dystantsiyne navchannya u vyschiy osviti: modeli ta tekhnolohiyi*. [Distance Learning in Higher Education: Models and Technologies].
5. Nezhyva, O. (2016). *Osoblyvosti formuvannya ukraïns'koyi osviti'noyi polityky. Maybutniy obraz lyudyny*. [Features of formation of Ukrainian education policy. Future Human Image]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

НЕЖИВА Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри сучасних європейських мов Київського національного торговельно-економічного університету.

Наукові інтереси: інноваційні методи викладання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

NEZHUYVA Olga Mykolaivna – Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Modern European Languages Kyiv National University of Trade and Economics.

Circle of scientific interests: innovative teaching methods.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.

УДК 378.1 + 374.28(09)

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-40-46

ПАВЛЕНКО Олена Олексіївна –

доктор педагогічних наук, доцент, дійсний член Міжнародної Асоціації професорів слов'янських країн, професор кафедри соціальної роботи Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6068-2774>

e-mail: pavlenko.lutch@gmail.com

КРИТЕРІЙ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ЕКОНОМІКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Університетська освіта має всі можливості для формування методичної культури майбутніх викладачів економіки як важливої характеристики

їхнього професіоналізму. Однак практика свідчить, що не всі вони використовуються для подолання протиріччя, наявного між перспективними завданнями підготовки творчого спеціаліста і репродуктивним